

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
EVGENI TANČEV
prednesené 11. apríla 2019¹

Vec C-208/18

**Jana Petruchová
proti
FIBO Group Holdings Limited**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Nejvyšší soud (Česká republika)]

„Súdna spolupráca v občianskych veciach – Nariadenie (EÚ) č. 1215/2012 – Právomoc vo veciach spotrebiteľských zmlúv – „Spotrebiteľ“ – Fyzická osoba obchodujúca na medzinárodnom devízovom trhu prostredníctvom maklérskej spoločnosti – Zlučiteľnosť s pojmom spotrebiteľ v zmysle nariadenia (ES) č. 593/2008 – Drobný klient v zmysle smernice 2004/39/ES“

1. V prejednávanej veci má Súdny dvor poskytnúť výklad pojmu „spotrebiteľ“ v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 1215/2012 (ďalej len „nariadenie Brusel Ia“)² v súvislosti s transakciami uskutočňovanými na medzinárodnom devízovom trhu (ďalej len „trh FOREX“).

2. Odchyľne od článku 4 ods. 1 a článku 7 ods. 1 nariadenia Brusel Ia³ článok 18 ods. 1 uvedeného nariadenia stanovuje, že spotrebiteľ v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia môže žalovať druhú stranu zmluvy nielen na súdoch členského štátu, v ktorom má táto strana bydlisko, ale aj na súdoch podľa miesta bydliska spotrebiteľa. Články 17, 18 a 19 nariadenia Brusel Ia, ktoré tvoria oddiel 4 kapitoly II nariadenia nazvaný „Právomoc vo veciach spotrebiteľských zmlúv“, majú zabezpečiť primeranú ochranu spotrebiteľa ako ekonomicky slabšieho a právne menej skúseného účastníka zmluvy, než je jeho zmluvná protistrana, podnikateľ.⁴

3. Súdny dvor má odpovedať na otázku, či sa má fyzická osoba obchodujúca na trhu FOREX považovať za spotrebiteľa v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia alebo či vzhľadom na znalosti a odbornosť potrebnú na také obchodovanie, na komplexnú a atypickú povahu dotknutej zmluvy a na podstupované riziko takú osobu nemožno považovať za spotrebiteľa, takže nepatrí do pôsobnosti oddielu poskytujúceho vyššie uvedenú ochranu.

¹ Jazyk prednesu: angličtina.

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1).

³ Rozsudky z 20. januára 2005, Gruber (C-464/01, EU:C:2005:32, bod 34); zo 7. decembra 2010, Pammer a Hotel Alpenhof (C-585/08 a C-144/09, EU:C:2010:740, bod 53); zo 6. septembra 2012, Mühlleitner (C-190/11, EU:C:2012:542, bod 26), a zo 14. marca 2013, Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165, bod 26).

⁴ Rozsudky z 19. januára 1993, Shearson Lehman Hutton (C-89/91, EU:C:1993:15, bod 18); z 20. januára 2005, Gruber (C-464/01, EU:C:2005:32, bod 34), a zo 14. marca 2013, Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165, bod 33).

I. Právny rámec

A. Nariadenie Brusel Ia

4. Článok 17 nariadenia Brusel Ia stanovuje:

„1. Vo veciach týkajúcich sa zmluvy uzavretej spotrebiteľom na účely, ktoré nie je možné považovať za súčasť jeho podnikania alebo povolania, sa právomoc určí podľa tohto oddielu, pričom nie sú dotknuté ustanovenia článku 6 a článku 7 bodu 5, ak ide:

- a) o zmluvu o predaji tovaru na splátky;
- b) o zmluvu o úvere splatnom v splátkach alebo zmluvu o akejkoľvek inej forme úveru, ktorým sa má financovať predaj tovaru, alebo
- c) vo všetkých ostatných prípadoch o zmluvu uzavretú s účastníkom, ktorý obchoduje alebo podniká v členskom štáte bydliska spotrebiteľa alebo akýmkoľvek spôsobom smeruje takúto činnosť do tohto členského štátu alebo do viacerých štátov vrátane tohto členského štátu, a zmluva spadá do rozsahu týchto činností.

...

3. Tento oddiel sa neuplatní na prepravné zmluvy s výnimkou tých, ktorých predmetom je zabezpečenie dopravy a ubytovania za jednu cenu.“

B. Nariadenie Rím I

5. Článok 6 nariadenia (ES) č. 593/2008 (ďalej len „nariadenie Rím I“)⁵ nazvaný „Spotrebiteľské zmluvy“ stanovuje:

„1. Bez toho, aby boli dotknuté články 5 a 7, zmluva uzavretá fyzickou osobou na účel, ktorý sa môže považovať za patriaci do oblasti mimo jej predmetu činnosti alebo výkonu povolania (ďalej len „spotrebiteľ“), s inou osobou, ktorá koná v rámci svojho predmetu činnosti alebo výkonu povolania (ďalej len „podnikateľ“), sa spravuje právnym poriadkom krajiny obvyklého pobytu spotrebiteľa za predpokladu, že podnikateľ:

- a) vykonáva svoju obchodnú alebo podnikateľskú činnosť v krajine obvyklého pobytu spotrebiteľa alebo
- b) akýmkoľvek spôsobom smeruje takú činnosť na túto krajinu alebo niekoľko krajín vrátane tejto krajiny

a zmluva patrí do rozsahu tejto činnosti.

2. Bez ohľadu na odsek 1 si strany môžu v súlade s článkom 3 zvoliť rozhodné právo pre zmluvu, ktorá spĺňa požiadavky odseku 1. Takáto voľba rozhodného práva však nesmie zbaviť spotrebiteľa ochrany, ktorú mu poskytujú také ustanovenia, od ktorých sa nemožno odchýliť dohodou podľa práva, ktoré by v prípade absencie voľby bolo na základe odseku 1 rozhodným.

...

⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) (Ú. v. EÚ L 177, 2008, s. 6).

4. Odseky 1 a 2 sa neuplatňujú na:

...

- d) práva a povinnosti, ktoré predstavujú finančný nástroj, a práva a povinnosti predstavujúce podmienky, ktorými sa spravujú emisie alebo verejné ponuky či verejné ponuky na prevzatie prevoditeľných cenných papierov a upisovanie a vyplatenie podielov v podnikoch kolektívneho investovania, pokiaľ tieto činnosti neznamenajú poskytovanie finančnej služby;

...“

C. Smernica 2004/39

6. Článok 4 ods. 1 smernice 2004/39/ES⁶ stanovuje:

„Na účely tejto smernice:

...

10. „klient“ znamená každú fyzickú alebo právnickú osobu, pre ktorú investičná spoločnosť poskytuje investičné a/alebo vedľajšie služby;
11. „profesionálny klient“ znamená klienta, ktorý spĺňa kritériá ustanovené v prílohe II;
12. „drobný klient“ znamená klienta, ktorý nie je profesionálnym klientom;

...“

II. Skutkový stav, konanie vo veci samej a prejudiciálna otázka

7. Dňa 2. októbra 2014 pani Petruchová, bytom v Ostrave (Česká republika), a spoločnosť FIBO Group Holdings Ltd (ďalej len „FIBO“), maklérska spoločnosť so sídlom v Limassole (Cyperská republika), uzavreli zmluvu nazvanú „Terms of Business“ (ďalej len „rámcová zmluva“). Cieľom rámcovej zmluvy bolo umožniť pani Petruchovej uskutočňovať transakcie na trhu FOREX vydávaním pokynov na nákup a predaj základnej meny, ktoré by spoločnosť FIBO vykonávala prostredníctvom svojej obchodnej platformy online. Na tento účel rámcová zmluva upravovala uzatváranie tzv. čiastkových rozdielových zmlúv medzi pani Petruchovou a spoločnosťou FIBO.

8. Rozdielová zmluva je finančný nástroj určený na nákup a následný predaj základnej meny [v prejednávanej veci amerických dolárov (USD)], pričom cieľom je dosiahnuť zisk z rozdielu výmenných kurzov platných pre nákup a predaj základnej meny vo vzťahu ku krížovej mene [ktorou je v prejednávanej veci japonský jen (JPY)]. Na trhu FOREX je síce možné obchodovať s vlastnými prostriedkami, pani Petruchová však využila možnosť obchodovať v tzv. lotoch, pričom 1 lot = 100 000 USD, pri použití tzv. pákového efektu. Vďaka tomu mohla obchodovať s väčším objemom prostriedkov, než mala k dispozícii.⁷ Pri nákupe základnej meny (USD) za krížovú menu (JPY) za

⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 21. apríla 2004 o trhoch s finančnými nástrojmi, o zmene a doplnení smerníc Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení smernice Rady 93/22/EHS (Ú. v. EÚ L 145, 2004, s. 1; Mim. vyd. 06/007, s. 263).

⁷ Pani Petruchová musela zložiť len tzv. maržu ako záruku svojej schopnosti pokryť prípadnú stratu.

aktuálny nákupný kurz, t. j. pri „otvorení pozície“, poskytla spoločnosť FIBO pani Petruchovej pôžičku v sume potrebnej na uskutočnenie nákupu. „Uzavretím pozície“, t. j. uskutočnením opačnej transakcie, teda predaja nakúpeného množstva základnej meny (USD) za krížovú menu (JPY) za aktuálny predajný kurz, pani Petruchová spoločnosti FIBO pôžičku splatila.

9. Článok 30 rámcovej zmluvy stanovoval, že v prípade sporu medzi zmluvnými stranami majú medzinárodnú právomoc cyperské sudy.

10. Dňa 3. októbra 2014 pani Petruchová uzatvorila so spoločnosťou FIBO rozdielovú zmluvu (ďalej len „predmetná rozdielová zmluva“). O 15:30:00 zadala pokyn na nákup 35 lotov pri výmennom kurze 109,0000 USD/JPY. Obchodný systém jej obratom oznámil, že aktuálny kurz je 109,0500 USD/JPY. Tento kurz akceptovala a potvrdila pokyn na nákup.

11. Došlo však k spracovaniu dlhého radu príkazov v obchodnom systéme spoločnosti FIBO, ktorý bol spôsobený skokovým posilnením kurzu USD oproti krížovým menám v súvislosti so zverejnením informácií o pozitívnom vývoji ukazovateľov zamestnanosti mimo poľnohospodárskeho odvetvia Spojených štátov amerických. Požadovaná suma 3 500 000 USD tak bola nakúpená o 15:30:16, a nie o 15:30:00, pri nákupnom kurze 109,4000 USD/JPY, takže nákupná cena bola 382 900 000 JPY.

12. O 15:48:11 toho istého dňa pani Petruchová uzavrela pozíciu tým, že spoločnosti FIBO zadala pokyn na predaj nakúpeného množstva 3 500 000 USD. Predajný kurz bol 109,5600 USD/JPY, takže predajná cena bola 383 460 000 JPY. Pani Petruchová splatila pôžičku vo výške 382 900 000 JPY, ktorú jej poskytla spoločnosť FIBO. Z tejto transakcie tak dosiahla hrubý zisk 560 000 JPY, čiže 4 081,33 USD.

13. Keby bol pokyn pani Petruchovej na nákup základnej meny vykonaný načas, a nie s oneskorením 16 sekúnd, dosiahla by zisk 1 785 000 JPY, v prepočte 13 009,23 USD, takže jej zisk by bol trikrát vyšší.

14. V dôsledku toho podala pani Petruchová 12. októbra 2015 na Krajský súd v Ostravě (Česká republika) žalobu založenú na bezdôvodnom obohatení spoločnosti FIBO.

15. Krajský súd v Ostravě (Česká republika) prerušil konanie z dôvodu nedostatku medzinárodnej právomoci. Krajský súd v Ostravě (Česká republika) sa domnieva, že pani Petruchová nemožno považovať za spotrebiteľa v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia, keďže predmetnú rozdielovú zmluvu neuzatvorila s cieľom uspokojenia svojich súkromných potrieb, disponuje potrebnými znalosťami a mierou odbornosti, ktoré sú nevyhnutné na uzatváranie rozdielových zmlúv, a bola upozornená na to, že rozdielová zmluva nie je vhodným nástrojom pre „drobných klientov“ v zmysle smernice 2004/39. V každom prípade sa Krajský súd v Ostravě (Česká republika) domnieva, že článok 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia treba vykladať rovnakým spôsobom ako článok 6 ods. 1 nariadenia Rím I a že finančné nástroje sú z pôsobnosti posledného uvedeného ustanovenia vylúčené. Doložka o voľbe právomoci v rámcovej zmluve je preto platná, a teda príslušné sú cyperské sudy, a nie sudy Českej republiky.

16. Vrchní soud v Olomouci (Česká republika) v odvolacom konaní potvrdil rozhodnutie Krajského soudu v Ostravě (Česká republika).

17. Pani Petruchová podala proti tomuto rozsudku dovolanie na Nejvyšší soud (Česká republika).

18. Nejvyšší soud (Česká republika) sa domnieva, že české sudy nižšieho stupňa nesprávne vykládali pojem spotrebiteľ v zmysle nariadenia Brusel Ia. Nejvyšší soud (Česká republika) po prvé tvrdí, že drobný klient v zmysle smernice 2004/39 nie je nevyhnutne spotrebiteľom v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia. Po druhé sa Nejvyšší soud (Česká republika) domnieva, že toto ustanovenie sa nemá vykladať rovnako ako článok 6 nariadenia Rím I, lebo finančné nástroje nie sú výslovne vylúčené z jeho pôsobnosti. Po tretie Nejvyšší soud (Česká republika) uvádza, že podľa judikatúry na účely

určenia, či sa má určitá osoba považovať za spotrebiteľa v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia, nie je podstatné, či táto osoba disponuje osobitnými znalosťami a odbornosťou, či je dotknutá zmluva komplexná alebo atypická, či sú s uzatvorením danej zmluvy spojené nejaké riziká a či na ne táto osoba bola upozornená.

19. Nejvyšší soud (Česká republika) vzhľadom na to položil Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa článok 17 ods. 1 [nariadenia Brusel Ia] vykladať v tom zmysle, že za spotrebiteľa podľa tohto ustanovenia treba považovať aj osobu, o akú ide vo veci samej, ktorá sa zúčastňuje obchodu na [trhu FOREX] na základe vlastných aktívne vykonávaných pokynov, ale prostredníctvom tretej osoby, ktorá je podnikateľom?“

20. Písomné pripomienky predložila pani Petruchová, Česká republika, Poľská republika a Európska komisia.

21. Pani Petruchová, spoločnosť FIBO, Česká republika a Komisia boli vypočuté na pojednávaní 31. januára 2019.

III. Analýza

22. Vnútroštátny súd sa v podstate pýta Súdneho dvora, či sa má osoba, ktorá uzatvorí zmluvu s maklérskou spoločnosťou, na základe ktorej táto spoločnosť vykonáva jednotlivé transakcie na trhu FOREX podľa pokynov dotknutej osoby na nákup a predaj, považovať za spotrebiteľa v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia.

23. Uvediem predbežnú pripomienku týkajúcu sa právnej záväznosti doložky o voľbe právomoci obsiahnutej v rámcovej zmluve. Potom po prvé preskúmam jediné kritérium na kvalifikáciu osoby ako spotrebiteľa upravené v článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia, konkrétne účel zmluvy. Po druhé preskúmam, či je možné použiť aj iné kritériá na určenie, či sa má určitá osoba považovať za spotrebiteľa v zmysle uvedeného ustanovenia. Po tretie sa budem zaoberať tým, či sa má článok 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia vykladať spôsobom zlučiteľným s článkom 6 nariadenia Rím I, ktorý sa neuplatňuje na finančné nástroje. Po štvrté preskúmam, či sa má na účely určenia, či treba určitú osobu považovať za spotrebiteľa v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia, zohľadniť skutočnosť, že ide o „drobného klienta“ v zmysle článku 4 ods. 1 bodu 12 smernice 2004/39.

A. Predbežná pripomienka

24. Na úvod chcem poukázať na to, že ako uvádza vnútroštátny súd, ak sa má pani Petruchová považovať za spotrebiteľa v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia, znamenalo by to, že článok 30 rámcovej zmluvy nie je právne záväzný.

25. Tento článok totiž tým, že priznáva výlučnú právomoc cyperským súdom, odopiera pani Petruchovej právo podať žalobu na súdy členského štátu jej bydliska, konkrétne na súdy Českej republiky, ktoré jej priznáva článok 18 ods. 1 nariadenia Brusel Ia.

26. Podľa článku 19 nariadenia Brusel Ia „od ustanovení [oddielu 4 kapitoly II uvedeného nariadenia] sa možno odchýliť len dohodou“: 1. „dojednanou po vzniku sporu“; 2. „ktorá umožňuje spotrebiteľovi začať konanie na iných súdoch, než tých, ktoré sú uvedené v tomto oddiele“; alebo 3. „dojednanou medzi spotrebiteľom a druhým účastníkom zmluvy, ak obaja majú... bydlisko alebo obvyklý pobyt v tom istom členskom štáte, a ktorá udeľuje právomoc súdom tohto členského štátu“.

27. Ako uvádza vnútroštátny súd, v prejednávanej veci článok 30 rámcovej zmluvy nepatrí do pôsobnosti článku 19 bodu 1, 2 a 3 nariadenia Brusel Ia.

28. Po prvé toto ustanovenie nepatrí do pôsobnosti článku 19 bodu 1 uvedeného nariadenia vzhľadom na to, že rámcová zmluva bola uzavretá 2. októbra 2014, t. j. *skôr než* pani Petruchová podala žalobu na Krajský soud v Ostravě (Česká republika) 12. októbra 2015.

29. Po druhé článok 30 rámcovej zmluvy nepatrí do pôsobnosti článku 19 bodu 2 nariadenia Brusel Ia. Domnievam sa totiž, že toto ustanovenie treba chápať v tom zmysle, že dohoda musí priznávať právomoc na prejednanie žaloby podanej spotrebiteľom *nad rámec* právomoci upravenej v článku 18 ods. 1 uvedeného nariadenia. Akýkoľvek iný výklad článku 19 bodu 2 nariadenia Brusel Ia by nebol zlučiteľný s jeho znením, ktoré „umožňuje“, ale „nevyžaduje si“, aby spotrebiteľ začal konanie na iných súdoch, než sú uvedené v článku 18 ods. 1 nariadenia.⁸ Ako som uviedol v bode 25 vyššie, v prejednávanej veci článok 30 rámcovej zmluvy odopiera pani Petruchovej právo podať žalobu na súdy členského štátu uvedeného v tomto ustanovení.

30. Po tretie predmetná doložka nepatrí do pôsobnosti článku 19 bodu 3 nariadenia Brusel Ia, keďže pani Petruchová a spoločnosť FIBO nemajú bydlisko alebo sídlo v tom istom členskom štáte.

31. V dôsledku toho je článok 30 rámcovej zmluvy v rozpore s článkom 19 nariadenia Brusel Ia. Z toho vyplýva, že podľa článku 25 ods. 4 uvedeného nariadenia táto doložka nie je právne záväzná.

32. Ako som však uviedol v bode 24 vyššie, platí to len v prípade uplatniteľnosti článku 19 nariadenia Brusel Ia, t. j. ak sa pani Petruchová považuje za spotrebiteľa v zmysle článku 17 ods. 1 uvedeného nariadenia. Vnútroštátny súd v dôsledku toho požaduje usmernenie, pokiaľ ide o to, či sa má žalobkyňa v spore vo veci samej považovať za spotrebiteľa.

B. Bola zmluva uzatvorená na účely, ktoré nie sú súčasťou podnikania alebo povolania danej osoby?

33. Článok 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia sa uplatní v prípade splnenia troch podmienok: po prvé jedna zo zmluvných strán je spotrebiteľ konajúci na účely, ktoré nemožno považovať za súčasť jeho podnikania alebo povolania, po druhé zmluva medzi takým spotrebiteľom a obchodníkom bola skutočne uzatvorená a po tretie taká zmluva patrí do jednej z kategórií uvedených článku 17 ods. 1 písm. a) až c) uvedeného nariadenia. Na to, aby spotrebiteľ mohol podať žalobu na súde podľa miesta svojho bydliska, musia byť splnené všetky tieto podmienky.⁹

34. Ako som uviedol v bode 22 vyššie, otázka položená Súdnemu dvoru v prejednávanej veci sa týka prvej podmienky.

⁸ Pozri analogicky rozsudok z 19. júla 2012, Mahamdia (C-154/11, EU:C:2012:491, body 62 až 64), a návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Mengozzi vo veci Mahamdia, (C-154/11, EU:C:2012:309, body 57 až 59). Pozri tiež MAGNUS, U., MANKOWSKI, P. (ed.): *Brussels I bis Regulation – Commentary*. Otto Schmidt KG Verlag, 2016, s. 522 – 523.

⁹ Rozsudky zo 14. marca 2013, Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165, bod 30); z 28. januára 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, bod 23), a z 23. decembra 2015, Hobohm (C-297/14, EU:C:2015:844, bod 24). Je pravda, tieto rozsudky nesúvisia s výkladom nariadenia Brusel Ia, ale nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (ďalej len „nariadenie Brusel I“) (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42). Keďže je však nariadenie Brusel I v súčasnosti nahradené nariadením Brusel Ia, výklad prvého uvedeného nariadenia poskytnutý Súdnym dvorom platí aj pre nariadenie Brusel Ia tam, kde možno ustanovenia týchto dvoch právnych nástrojov považovať za rovnocenné (rozsudok z 15. novembra 2018, Kuhn, C-308/17, EU:C:2018:956, bod 31). V prejednávanej veci je znenie článku 15 nariadenia Brusel I rovnaké ako znenie zodpovedajúceho ustanovenia v nariadení Brusel Ia, konkrétne článku 17. V dôsledku toho výklad prvého uvedeného ustanovenia poskytnutý Súdnym dvorom platí aj pre druhé uvedené ustanovenie.

35. Chcem poukázať na to, že článok 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia nevymedzuje pojem spotrebiteľ. Toto ustanovenie si vyžaduje len to, aby určitý jednotlivec, „spotrebiteľ“, uzatvoril zmluvu „na účely, ktoré nie je možné považovať za súčasť jeho podnikania alebo povolania“. Nijaké iné ustanovenie uvedeného nariadenia neuvádza v tomto smere ďalšie podrobnosti.

36. Z ustálenej judikatúry vyplýva, že pojmy používané v nariadení Brusel Ia a najmä tie, ktoré sú používané v článku 17 ods. 1 tohto nariadenia, majú vykladať autonómne, predovšetkým s prihliadnutím na systematiku a ciele uvedeného nariadenia v záujme zaistenia jednotného uplatnenia tohto nariadenia vo všetkých členských štátoch.¹⁰

37. Pojem spotrebiteľ na účely článkov 17 a 18 nariadenia Brusel Ia je potrebné vykladať reštriktívne s ohľadom na postavenie dotknutej osoby v konkrétnej zmluve v spojení s povahou a cieľom tejto zmluvy, a nie s ohľadom na subjektívne postavenie tejto osoby, lebo jedna a tá istá osoba sa môže považovať za spotrebiteľa v rámci niektorých plnení a za hospodársky subjekt v rámci iných plnení. V dôsledku toho do osobitného režimu stanoveného nariadením v oblasti ochrany spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany patria len zmluvy uzavreté mimo a nezávisle od akejkoľvek podnikateľskej činnosti alebo povolania či účelu s jediným cieľom uspokojiť vlastnú súkromnú potrebu jednotlivca. Takáto ochrana však nie je odôvodnená v prípade zmluvy, ktorej účelom je podnikateľská činnosť alebo povolanie.¹¹

38. V prejednávanej veci právny zástupca žalobkyne v spore vo veci samej na pojednávaní uviedol, že v čase uzavretia rámcovej zmluvy a predmetnej rozdielovej zmluvy pani Petruchová študovala na univerzite a zároveň pracovala na čiastočný úväzok. Žalobkyňa tvrdí, že rozdielovú zmluvu neuzavrela na účel, ktorý by bol súčasťou jej práce (na čiastočný úväzok). Ani jeden z účastníkov netvrdí, že by to bolo inak. Nič také nie je uvedené ani v návrhu na začatie prejudiciálneho konania. Napriek tomu, že ide o skutkovú otázku patriacu do právomoci vnútroštátneho súdu, sa teda domnievam, že pani Petruchovú treba považovať za spotrebiteľa v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia.

39. Podľa návrhu na začatie prejudiciálneho konania však Krajský súd v Ostravě (Česká republika) zastával názor, že osobitné znalosti a odbornosť potrebné na obchodovanie na trhu FOREX, výška investovaných súm a podstupované riziko bránia tomu, aby bola žalobkyňa považovaná za spotrebiteľa. Vnútroštátny súd s týmto názorom nesúhlasí.¹² Budem sa teraz zaoberať touto problematikou.

C. Je potrebné zohľadniť iné kritériá na určenie, či sa má určitá osoba považovať za spotrebiteľa?

40. Súdny dvor má odpovedať na otázku, či možno osobe vykonávajúcej transakcie na trhu FOREX odprieť postavenie spotrebiteľa z dôvodu znalostí a odbornosti potrebnej na také obchodovanie, hodnoty transakcie, skutočnosti, že táto osoba aktívne vydáva vlastné pokyny, rizík podstupovaných na trhu FOREX a počtu a frekvencie uskutočňovaných transakcií.

41. Pani Petruchová tvrdí, že na uzatvorenie rozdielovej zmluvy nie sú potrebné osobitné poznatky a že netreba brať do úvahy výšku investovaných prostriedkov alebo objem a frekvenciu uskutočňovaných transakcií. Spoločnosť FIBO tvrdí, že pani Petruchovú netreba považovať za spotrebiteľa, lebo uzatváranie rozdielových zmlúv je obchodnou činnosťou. Česká republika tvrdí, že na určenie, či sa má určitá osoba považovať za spotrebiteľa, nie je podstatné, či má táto osoba znalosti z dotknutej oblasti alebo či aktívne vydáva príkazy. Poľská republika poukazuje na to, že s uzatvorením rozdielovej zmluvy je spojené významné riziko a že na účely určenia, či sa má určitá osoba považovať za

¹⁰ Rozsudok zo 14. februára 2019, Milivojević (C-630/17, EU:C:2019:123, bod 86).

¹¹ Rozsudky z 3. júla 1997, Benincasa (C-269/95, EU:C:1997:337 body 16 a 17); z 20. januára 2005, Gruber (C-464/01, EU:C:2005:32, body 36 a 37); zo 14. marca 2013, Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165, bod 34); z 25. januára 2018, Schrems (C-498/16, EU:C:2018:37, body 29 a 30), a zo 14. februára 2019, Milivojević (C-630/17, EU:C:2019:123, body 87 a 88).

¹² Pozri body 15 a 18 vyššie.

spotrebiteľa, netreba brať do úvahy jej znalosti o finančných otázkach alebo skutočnosť, že sa usiluje dosiahnuť zisk a uspokojiť iné než svoje každodenné potreby. Podľa názoru Komisie nie je podstatné, či má osoba znalosti z dotknutej oblasti alebo či aktívne vydáva príkazy, treba však zohľadniť počet a frekvenciu uskutočňovaných transakcií.

42. Podľa môjho názoru treba na otázku uvedenú v bode 40 vyššie odpovedať záporne. Nižšie uvediem dôvody, pre ktoré som dospel k tomuto záveru.

43. Po prvé pre objasnenie uvádzam, že podľa môjho názoru osobe, ktorá uzatvorí rozdielovú zmluvu, nemožno uprieť postavenie spotrebiteľa len na základe toho, že na uzatvorenie rozdielovej zmluvy sú potrebné osobitné znalosti a odbornosť. Znamenalo by to vylúčenie rozdielových zmlúv z pôsobnosti článkov 17, 18 a 19 nariadenia Brusel Ia. Je však nepochybné, že také finančné nástroje, akým je rozdielová zmluva, patria do pôsobnosti týchto ustanovení. Podľa článku 17 ods. 3 uvedeného nariadenia sú totiž z pôsobnosti článkov 17, 18 a 19 nariadenia Brusel Ia vylúčené len určité typy prepravných zmlúv. Z toho vyplýva, že pokiaľ iné ustanovenie výslovne nestanovuje opak, finančné nástroje patria do pôsobnosti týchto ustanovení.¹³ Okrem toho v rozsudku Kolassa Súdny dvor konštatoval, že nadobúdateľa dlhopisu na doručiteľa možno považovať za spotrebiteľa v zmysle článku 15 ods. 1 nariadenia Brusel I.¹⁴

44. Po druhé pokiaľ ide o otázku, či pani Petruchovej možno odoprieť postavenie spotrebiteľa z toho dôvodu, že ako jej právny zástupca uviedol na pojednávaní, informovala spoločnosť FIBO o tom, že má v príslušnej oblasti trojročné skúsenosti, musím poukázať na to, že poznatky a skúsenosti nie sú podstatné na určenie, či sa má daná osoba považovať za spotrebiteľa v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia.

45. Na to, aby sa určitá osoba považovala za spotrebiteľa v zmysle tohto ustanovenia, je totiž postačujúce, že uzatvorí zmluvu na účely, ktoré nie sú súčasťou jej podnikania alebo povolania. Článok 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia nestanovuje dodatočné podmienky. Neukladá povinnosť preukázať, že dotknutá osoba v konkrétnom prípade nemá znalosti z príslušnej oblasti, takže potrebuje ochranu, ktorú spotrebiteľom priznávajú články 17, 18 a 19 uvedeného nariadenia.¹⁵

46. Je to v súlade s judikatúrou citovanou v bode 37 vyššie, podľa ktorej na určenie, či sa má dotknutá osoba považovať za spotrebiteľa, treba vziať do úvahy povahu a cieľ zmluvy, *nie subjektívne postavenie dotknutej osoby*. Zohľadnením znalostí osoby v určitej oblasti by bolo zohľadnené subjektívne postavenie uvedenej osoby v rámci zmluvy.

47. Je to tiež v súlade s rozsudkom Schrems, v ktorom Súdny dvor konštatoval, že pojem spotrebiteľ „nezávisí od vedomostí a informácií, ktoré má táto osoba skutočne k dispozícii“.¹⁶ Odborné znalosti pána Schremsa v oblasti virtuálnych sociálnych sietí mu teda nemôžu uprieť postavenie spotrebiteľa v zmysle článku 15 ods. 1 nariadenia Brusel I (teraz článok 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia).¹⁷

¹³ Pozri v tomto zmysle body 65 až 75 nižšie.

¹⁴ Rozsudok z 28. januára 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, bod 24). Pozri tiež návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci Kolassa (C-375/13, EU:C:2014:2135, bod 28).

¹⁵ Pozri v tomto zmysle GEIMER, R.: Forum actoris für Kapitalanlegerklagen. In: *Festschrift für Dieter Martiny zum 70. Geburtstag*, Mohr Siebeck, 2014, s. 711, na s. 716.

¹⁶ Rozsudok z 25. januára 2018, Schrems (C-498/16, EU:C:2018:37, bod 39).

¹⁷ Rozsudok z 25. januára 2018, Schrems (C-498/16, EU:C:2018:37, bod 39). Pán Schrems získal významné skúsenosti v oblasti virtuálnych sociálnych sietí tým, že na vnútroštátne súdy podával proti spoločnosti Facebook žaloby pre porušenie pravidiel v oblasti ochrany údajov, že vydával knihy a robil prednášky o tejto problematike a že založil združenie na posilnenie ochrany údajov.

48. Nakoniec je to zlučiteľné s judikatúrou týkajúcou sa smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.¹⁸ Tento pojem je takmer rovnako vymedzený v článku 2 písm. b) tejto smernice¹⁹ a v článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia. V rozsudku Schrems preto Súdny dvor odkázal na rozsudok Costea, ktorý sa týkal výkladu článku 2 písm. b) smernice 93/13.²⁰ V rozsudku Costea Súdny dvor konštatoval, že pojem spotrebiteľ v zmysle článku 2 písm. b) smernice 93/13 „má objektívnu povahu a nezávisí od konkrétnych vedomostí, ktoré môže dotknutá osoba mať, alebo od informácií, ktoré táto osoba skutočne má k dispozícii“, takže advokát, ktorý vykazuje vysokú mieru odbornosti, môže byť napriek tomu považovaný za spotrebiteľa.²¹

49. Akékoľvek iné riešenie by podľa môjho názoru narušilo cieľ systému stanoveného článkami 17, 18 a 19 nariadenia Brusel Ia, ktorým je zabezpečiť primeranú ochranu spotrebiteľa. Z judikatúry vyplýva, že spotrebiteľ požíva ochranu nielen ako „menej skúsená strana v právnych otázkach než druhá zmluvná strana, ktorou je obchodník“, ale aj ako „ekonomicky slabšia strana“ v porovnaní s protistranou.²²

50. Po tretie nemožno tvrdiť, že postavenie spotrebiteľa v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia treba odprieť z toho dôvodu, že transakcia vykonávaná v rámci zmluvy prekračuje určitú sumu. Keby mal normotvorca EÚ takýto úmysel, ustanovenie by upravovalo prahovú hodnotu zmluvy.

51. Keďže nie je stanovená výslovná prahová hodnota, konštatovanie v tom zmysle, že osoba stráca postavenie spotrebiteľa z dôvodu vysokej sumy investovanej na trhu FOREX alebo dosiahnutia výrazného zisku, by bolo nezlučiteľné so zásadou právnej istoty. V tomto smere zastávam názor, že podľa odôvodnenia 15 nariadenia Brusel Ia by mali byť normy právomoci ľahko predvídateľné. Z judikatúry vyplýva, že nariadenie sleduje cieľ právnej istoty spočívajúci v posilnení právnej ochrany osôb usadených v Európskej únii tým, že sa žalobcovi umožní ľahko určiť súd, na ktorý sa môže obrátiť, a žalovanému rozumne predvídať, na ktorom súde môže byť žalovaný.²³ Ak by sa články 17, 18 a 19 nariadenia Brusel Ia neuplatnili v prípade investovania významnej sumy prostriedkov, investor by v prípade, že nie je stanovený výslovný prah, nedokázal predvídať, či sa naňho bude vzťahovať ochrana týchto ustanovení. Ak by sa články 17, 18 a 19 nariadenia Brusel Ia neuplatnili v prípade dosiahnutia vysokého zisku, investor by bol v ešte neistejšej situácii vzhľadom na to, že pri zadaní pokynu na trhu FOREX nevie, či dosiahne zisk, a ak áno, aký.²⁴

18 Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288.

19 Podľa článku 2 písm. b) smernice 93/13 „spotrebiteľ“ znamená „akúkoľvek fyzickú osobu, ktorá v zmluvách podliehajúcich tejto smernici koná s cieľom, nevzťahujúcim sa k jeho obchodom, podnikaniu alebo povolaniu“.

20 Rozsudok z 25. januára 2018, Schrems (C-498/16, EU:C:2018:37, bod 39).

21 Rozsudok z 3. septembra 2015, Costea (C-110/14, EU:C:2015:538, body 21 a 27).

22 Rozsudok z 19. januára 1993, Shearson Lehman Hutton (C-89/91, EU:C:1993:15, bod 18).

23 Rozsudok zo 14. júla 2016, Granarolo (C-196/15, EU:C:2016:559, bod 16).

24 Ako uvádza MAGNUS a MANKOWSKI (dielo citované v poznámke pod čiarou 8 vyššie), „dotknutá suma nie je obmedzená. Spotrebiteľské veci sa neobmedzujú na malé sumy... Európsky normotvorca mal veľa príležitostí zaviesť obmedzenia do terajších článkov 17 – 19 a také obmedzenia aj boli požadované. Nikdy však neboli legislatívne zakotvené a to o niečom svedčí. Príslušný objem je kvantitatívnym parametrom... ktorý by mal byť ľahko merateľný. Rovnako ľahko mohol normotvorca zaviesť hornú hranicu... Skutočnosť, že to neurobil, predstavuje silný *argumentum a contrario*“ (s. 466 a 467). Rovnako GEIMER (dielo citované v poznámke pod čiarou 15 vyššie) sa domnieva, že „odôvodnenie 11 [nariadenia Brusel I, teraz odôvodnenie 17 nariadenia Brusel Ia] si podľa existujúcej judikatúry vyžaduje právnu istotu v oblasti noriem právomoci... Táto jednoznačná požiadavka normotvorcu EÚ bráni Súdnemu dvoru v obmedzovaní pôsobnosti článku 15 [nariadenia Brusel I] poukazovaním na , rovnováhu síl medzi účastníkmi predmetného sporu alebo stanovením prahovej hodnoty... Tento problém je známy už dlho a predstavitelia právnej vedy o ňom diskutujú. Schlosser už dávno volal po obmedzení pôsobnosti osobitných noriem právomoci pre spotrebiteľské zmluvy. Normotvorca EÚ už mal veľa príležitostí zaoberať sa týmto problémom. Ale neurobil to. Toto úmyselné opomenutie (reštriktívnej) zmeny je pre súdy závažné a bráni teleologickému výkladu. Vyhradenie *forum actoris* pre „veľkých investorov“ by tiež bolo nezlučiteľné so zásadou rovnakého zaobchádzania.“ (s. 722 a 723)

52. Okrem toho sa domnievam, že dotknutá osoba by nemala stratiť postavenie spotrebiteľa, ak zisky dosahované na trhu FOREX tvoria väčšinu jej príjmu. Sotva by to mohlo byť zlučiteľné so zásadou rovnakého zaobchádzania, lebo by to viedlo k situácii, v ktorej ak by milionár a investor zo strednej triedy vydali pokyn na investovanie rovnakej sumy na trhu FOREX a dosiahli by rovnaký zisk, milionár by bol považovaný za spotrebiteľa, zatiaľ čo investorovi zo strednej triedy by bolo toto postavenie odopreté.

53. Po štvrté nie je podstatné, že príslušná osoba aktívne zadáva vlastné pokyny na trhu FOREX. Ako uvádza vnútroštátny súd, je pravda, že vo veci Kolassa,²⁵ v ktorej išlo o zmluvu o nadobudnutí dlhopisov na doručiteľa, žalobca nevydával pokyny ako pani Petruchovej.²⁶ Článok 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia však nestanovuje, že spotrebiteľ musí konať určitým spôsobom. Nestanovuje, že spotrebiteľ musí zostať pasívny alebo že protistrana musí byť zodpovedná za plnenie zmluvy.

54. Po piate riziká podstupované pri uzatvorení rozdielovej zmluvy podľa môjho názoru nemôžu brániť tomu, aby bola dotknutá osoba považovaná za spotrebiteľa v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia.

55. Toto ustanovenie opäť nestanovuje, že spotrebiteľ musí konať určitým spôsobom. Neukladá mu povinnosť konať s náležitou starostlivosťou a opatrne.

56. Navyše s uzatvorením rozdielovej zmluvy sú neoddeliteľne spojené riziká. Ak by preto malo byť postavenie spotrebiteľa odopreté z dôvodu podstupovaných rizík, rozdielové zmluvy by boli automaticky mimo pôsobnosti článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia, hoci mimo pôsobnosti tohto ustanovenia sú len určité druhy prepravných zmlúv.²⁷

57. Nakoniec musím zdôrazniť, že práve rozsah podstupovaných rizík si vzhľadom na cieľ článkov 17, 18 a 19 nariadenia Brusel Ia, ktorým je zabezpečiť primeranú ochranu spotrebiteľov, žiada, aby boli osoby uzatvárajúce rozdielové zmluvy považované za spotrebiteľov. V tomto smere chcem poukázať na to, že ako tvrdí pani Petruchovej, Európsky orgán pre cenné papiere a trhy (ďalej len „ESMA“) prijal v máji 2018 rozhodnutie, ktorým dočasne obmedzil uvádzanie na trh, distribúciu alebo predaj rozdielových zmlúv drobným klientom.²⁸ ESMA prijal toto rozhodnutie z toho dôvodu, že príslušné vnútroštátne orgány, ako aj samotný ESMA boli znepokojené rapidným nárastom distribúcie rozdielových zmlúv na masovom retailovom trhu v posledných rokoch napriek tomu, že tieto produkty sú pre väčšinu drobných klientov zložité a nevhodné. V rozhodnutí ESMA 2018/796 sa najmä uvádza, že „existujú značné obavy týkajúce sa ochrany investorov“, že mnohí drobní klienti si neuvedomujú súvisiace riziká a že štúdie príslušných vnútroštátnych orgánov preukazujú, že väčšina drobných klientov, ktorí investujú do rozdielových zmlúv, prichádza pri obchodovaní o peniaze.²⁹

25 Pozri poznámku pod čiarou 14 vyššie.

26 Musím však poukázať na to, že pani Petruchovej ako drobný klient nemôže sama uskutočňovať transakcie na trhu FOREX. Jej pokyny musí vykonávať maklérska spoločnosť, v prejednávanej veci spoločnosť FIBO.

27 Pozri bod 43 vyššie.

28 Rozhodnutie ESMA (EÚ) 2018/796 z 22. mája 2018 o dočasnom obmedzení finančných rozdielových zmlúv v Únii v súlade s článkom 40 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 600/2014 (Ú. v. EÚ L 136, 2018, s. 50). Toto rozhodnutie bolo obnovené a zmenené v októbri 2018 [rozhodnutie ESMA (EÚ) 2018/1636 z 23. októbra 2018 o obnovení a zmene dočasného obmedzenia uvádzania na trh, distribúcie alebo predaja finančných rozdielových zmlúv retailovým klientom uvedeného v rozhodnutí (EÚ) 2018/796; Ú. v. EÚ L 272, 2018 s. 62] a v januári 2019 [rozhodnutie ESMA (EÚ) 2019/155 z 23. januára 2019 o obnovení dočasného obmedzenia uvádzania na trh, distribúcie alebo predaja finančných rozdielových zmlúv retailovým klientom; Ú. v. EÚ L 27, 2019, s. 36]. V čase písania týchto návrhov je stále v platnosti rozhodnutie ESMA 2019/155.

29 Pozri odôvodnenia 11, 12, 20, 27 a 35 rozhodnutia ESMA 2018/796. Napríklad štúdia uskutočnená príslušným orgánom Spojeného kráľovstva na vzorke drobných klientov ukazuje, že 82 % týchto klientov prišlo pri rozdielovej zmluve o peniaze a že priemerným výsledkom bola strata 2 200 GBP na drobného klienta za rok [pozri odôvodnenie 35 bod ix) rozhodnutia ESMA 2018/796].

58. Po šieste je možné položiť si otázku, či sa má na osobu, ktorá vykonáva finančné transakcie pravidelne dlhšiu dobu a vo významných peňažných čiastkach, nazerať tak, že uvedené transakcie uskutočňuje v rámci svojho (sekundárneho) povolania.³⁰ Tieto transakcie by potom nepatrili do pôsobnosti článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia, lebo by sa uzatvárali na účely týkajúce sa (sekundárneho) povolania dotknutej osoby.

59. V tomto smere chcem poukázať na to, že ako uviedla Komisia na pojednávaní, táto argumentácia má istú oporu vo vnútroštátnej judikatúre. Napríklad High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court) v rozsudku *AMT Futures Ltd. v. Marzillier, Dr Meier & Dr Guntner Rechtsanwaltesgesellschaft mbH* [2015] 2 WLR 187, konštatoval, že nie všetkých investorov možno považovať za spotrebiteľov v zmysle článku 15 ods. 1 nariadenia Brusel I a že na určenie postavenia spotrebiteľa sa majú zohľadniť „okolnosti týkajúce sa každého jednotlivca a povaha a črty investície“.

60. S touto argumentáciou však nemôžem súhlasiť.

61. Je síce pravda, že účel, na ktorý je zmluva uzavretá, by sa mal v zásade posudzovať v čase uzatvorenia danej zmluvy,³¹ za určitých okolností by sa však mohli zohľadniť aj následné zmeny.³² Ako však uviedol generálny advokát Bobek vo veci *Schrems*, malo by to byť obmedzené na výnimočné prípady.³³ Nemôže dochádzať k posudzovaniu účelu zmluvy *ex post* v každom jednotlivom prípade alebo v každom prípade, v ktorom rámcová zmluva (akou je predmetná rámcová zmluva) upravuje uzatváranie jednotlivých transakcií (akými sú rozdielové zmluvy). Bolo by to v rozpore so zásadou právnej istoty,³⁴ lebo postavenie spotrebiteľa by záviselo od počtu transakcií uskutočnených na základe rámcovej zmluvy, a teda investor by v čase uzatvorenia rámcovej zmluvy nevedel, či bude považovaný za spotrebiteľa alebo nie. Zároveň by to bolo nezlučiteľné s judikatúrou citovanou v bode 37 vyššie, podľa ktorej sa subjektívne postavenie osoby neberie do úvahy. Nakoniec pokiaľ ide o otázku, či sa má brať do úvahy výška investovaných súm a dosiahnutý zisk, bolo by to nezlučiteľné s nestanovením prahovej hodnoty v článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia.³⁵

62. Chcem poukázať na to, že toto stanovisko má určitú oporu vo vnútroštátnej judikatúre. High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court) v rozsudku *Standard Bank London Ltd. v. Dimitrios Apostolakis* [2000] I.L.Pr. 766, konštatoval, že civilný inžinier a právnik, ktorí investovali do devízových transakcií, sa majú považovať za spotrebiteľov. Predovšetkým bolo nepodstatné, že uzatvorili 28 zmlúv s celkovou hodnotou 7 miliónov USD. Súd konštatoval, že rozsah nie je určujúci, lebo by vznikli zložité otázky v súvislosti s prahovou hodnotou a jej spätným uplatnením.³⁶

30 Pozri BRIGGS, A.: *Private International Law in English Courts*. Oxford University Press, 2014, bod 4.156.

31 Vyplýva to z rozsudku *Benincasa*, v ktorom Súdny dvor konštatoval, že žalobcu, ktorý uzatvoril franchisingovú zmluvu s cieľom zriadiť a prevádzkovať obchod, nemožno považovať za spotrebiteľa napriek tomu, že tento obchod nikdy neotvoril (rozsudok z 3. júla 1997, *Benincasa*, C-269/95, EU:C:1997:337, bod 17).

32 V rozsudku *Schrems* Súdny dvor konštatoval, že pokiaľ používanie dotknutých služieb na súkromné účely, na ktoré bola zmluva uzatvorená, následne nadobudlo povahu výkonu povolania, tieto následné zmeny používania služieb je potrebné zohľadniť (pozri poznámku pod čiarou 17 vyššie) (rozsudok z 25. januára 2018, *Schrems*, C-498/16, EU:C:2018:37, body 37 a 38). Hoci sa však dá vychádzať z toho, že používanie služieb poskytovaných spoločnosťou Facebook zo strany pána Schremsa, ktoré bolo pôvodne určené na súkromné účely (výmena fotografií, chatovanie), nadobudlo povahu výkonu povolania, Súdny dvor napriek tomu konštatoval, že pán Schrems neprišiel o postavenie spotrebiteľa.

33 Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bobek vo veci *Schrems* (C-498/16, EU:C:2017:863, bod 41).

34 Pozri bod 51 vyššie.

35 Pozri bod 50 vyššie.

36 Bod 18 tohto rozsudku stanovuje: „Rozsah nemôže byť určujúci. Vznikli by zložité otázky o tom, kde sa má narysovať hranica. Sotva to možno uplatniť na zmluvu, ktorú som nazval zastrešujúcou zmluvou, v čase jej uzatvorenia. Dalo by sa to uplatniť len spätne. Požiadavka, podľa ktorej treba brať do úvahy účel, na ktorý bola zmluva uzatvorená, podľa môjho názoru smeruje proti tomu, aby boli zohľadnené všeobecné následky alebo rozsah hodnoty.“

63. Na základe toho konštatujem, že na určenie, či sa má osoba obchodujúca na trhu FOREX považovať za spotrebiteľa v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia, netreba brať do úvahy znalosti tejto osoby, skutočnosť, že táto osoba aktívne vydáva vlastné pokyny, podstupované riziko ani počet a frekvenciu transakcií.

64. Teraz preskúvam ďalšie dva problémy, ktorými sa vnútroštátny súd zaoberá, konkrétne či sa má článok 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia vykladať spôsobom zlučiteľným s článkom 6 nariadenia Rím I a či treba vziať do úvahy skutočnosť, že dotknutá osoba je drobným klientom v zmysle smernice 2004/39.

D. Má sa brať do úvahy skutočnosť, že finančné nástroje nepatria do pôsobnosti článku 6 nariadenia Rím I?

65. Vnútroštátny súd sa Súdneho dvora v podstate pýta, či sa má článok 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia vykladať spôsobom zlučiteľným s článkom 6 nariadenia Rím I. Pokiaľ áno, osoba, ktorá uzatvorí rozdielovú zmluvu, by sa nemala považovať za spotrebiteľa v zmysle prvého uvedeného ustanovenia vzhľadom na to, že finančné nástroje, akými sú rozdielové zmluvy, sú vylúčené z pôsobnosti pravidiel platných pre spotrebiteľské zmluvy, ktoré sú stanovené v článku 6 ods. 1 a 2 nariadenia Rím I.

66. Podľa návrhu na začatie prejudiciálneho konania Krajský soud v Ostravě (Česká republika) usúdil, že článok 17 ods. 1 nariadenia Brusel I sa má vykladať spôsobom zlučiteľným s článkom 6 nariadenia Rím I. Vnútroštátny súd zastáva opačný názor.

67. Pani Petruchová uvádza, že články 17, 18 a 19 nariadenia Brusel Ia sa vzťahujú na finančné nástroje. Tvrdí, že keby to tak nebolo, článok 17 uvedeného nariadenia by upravoval výslovné vylúčenie z pôsobnosti rovnako ako článok 6 ods. 4 písm. d) nariadenia Rím I. Komisia zastáva rovnaký názor.

68. Vymedzenie pojmu „spotrebiteľ“ v článku 6 ods. 1 nariadenia Rím I je takmer rovnaké ako vymedzenie tohto pojmu v článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia. Prvé uvedené ustanovenie totiž stanovuje, že sa uplatní na zmluvy „uzavret[é] fyzickou osobou na účel, ktorý sa môže považovať za patriaci do oblasti mimo jej predmetu činnosti alebo výkonu povolania (ďalej len „spotrebiteľ“), s inou osobou, ktorá koná v rámci svojho predmetu činnosti alebo výkonu povolania (ďalej len „podnikateľ“)“.

69. Toto takmer rovnaké znenie naznačuje, že pri výklade článku 17 nariadenia Brusel Ia treba zohľadniť článok 6 nariadenia Rím I.³⁷ Odôvodnenie 7 nariadenia Rím I totiž jasne stanovuje, že vecná pôsobnosť tohto nariadenia musí byť zlučiteľná s nariadením Brusel I (teraz nariadenie Brusel Ia). Preto hoci ustanovenia nariadenia Brusel Ia treba vykladať z hľadiska cieľov uvedeného nariadenia a systému, ktorý zavádza, treba vziať do úvahy aj cieľ súladného uplatňovania nariadenia Brusel Ia a nariadenia Rím I.

70. Pokiaľ ide o pravidlá platné pre spotrebiteľské zmluvy, ktoré sú stanovené v článku 6 ods. 1 a 2 nariadenia Rím I, chcem poukázať na to, že podľa odseku 4 písm. d) uvedeného ustanovenia sa neuplatňujú na „práva a povinnosti, ktoré predstavujú finančný nástroj“.³⁸ Podľa odôvodnenia 30 nariadenia Rím I finančné nástroje na účely tohto nariadenia znamenajú nástroje uvedené v článku 4

³⁷ Rozsudky zo 7. decembra 2010, Pammer a Hotel Alpenhof (C-585/08 a C-144/09, EU:C:2010:740, bod 43); z 15. marca 2011, Koelzsch (C-29/10, EU:C:2011:151, bod 33); z 5. decembra 2013, Vapenik (C-508/12, EU:C:2013:790, bod 25); z 21. januára 2016, ERGO Insurance a Gjensidige Baltic (C-359/14 a C-475/14, EU:C:2016:40, bod 43); z 28. júla 2016, Verein für Konsumenteninformation (C-191/15, EU:C:2016:612, bod 36), a z 15. júna 2017, Kareda (C-249/16, EU:C:2017:472, bod 32).

³⁸ Podľa odôvodnenia 28 nariadenia Rím I „je dôležité zabezpečiť, aby sa na práva a povinnosti, ktoré predstavujú finančný nástroj, nevzťahovalo všeobecné pravidlo, ktoré sa vzťahuje na spotrebiteľské zmluvy, keďže by to mohlo viesť k uplatňovaniu rôznych právnych poriadkov na každý vydaný nástroj, čo by zmenilo ich charakter a bránilo vo voľnom obchodovaní a ponúkaní“.

smernice 2004/39/ES. Podľa článku 4 ods. 1 bodu 17 smernice 2004/39, teraz článku 4 ods. 1 bodu 15 smernice 2014/65/EU,³⁹ finančné nástroje znamenajú tie nástroje, ktoré sú uvedené v oddiele C prílohy I smernice 2004/39. Oddiel C bod 9 prílohy I smernice 2004/39 odkazuje na rozdielové zmluvy.⁴⁰

71. Pravidlá platné pre spotrebiteľské zmluvy upravené v článku 6 ods. 1 a 2 nariadenia Rím I sa teda neuplatnia na rozdielové zmluvy.⁴¹

72. Neznamená to však, že pravidlá platné pre spotrebiteľské zmluvy upravené v článkoch 18 a 19 nariadenia Brusel Ia sa neuplatnia na také finančné nástroje, akými sú rozdielové zmluvy.

73. Ako Súdny dvor uviedol v rozsudku Kainz, sledovaný súlad medzi nástrojmi medzinárodného práva súkromného v právnom poriadku EÚ nemôže viesť k tomu, že ustanoveniam nariadenia Brusel Ia sa prizná výklad odporujúci systematike a cieľom tohto nariadenia.⁴²

74. V tomto smere treba vziať do úvahy rozdielne znenie článku 17 nariadenia Brusel Ia a článku 6 nariadenia Rím I. Je pravda, že ako som uviedol v bode 68 vyššie, vymedzenie pojmu spotrebiteľ v týchto dvoch ustanoveniach je takmer rovnaké. Podľa článku 17 ods. 3 nariadenia Brusel Ia je však z pôsobnosti ustanovení na ochranu spotrebiteľa vylúčený len jeden typ zmluvy,⁴³ zatiaľ čo podľa článku 6 ods. 4 nariadenia Rím I sú z pôsobnosti ochranných ustanovení článku 6 ods. 1 a 2 uvedeného nariadenia vylúčené ďalšie zmluvy. Predovšetkým zatiaľ čo článok 6 ods. 4 písm. d) nariadenia Rím I výslovne odkazuje na finančné nástroje v zmysle oddielu C prílohy I smernice 2004/39, článok 17 nariadenia Brusel I na ne neodkazuje.⁴⁴ Výklad posledného uvedeného ustanovenia spôsobom zlučiteľným s článkom 6 nariadenia Rím I v súvislosti s finančnými nástrojmi teda neprichádza do úvahy.⁴⁵

75. Na základe toho konštatujem, že na určenie, či sa má osoba obchodujúca na trhu FOREX považovať za spotrebiteľa v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia, nie je podstatné, že finančné nástroje nepatria do pôsobnosti článku 6 nariadenia Rím I.

39 Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 15. mája 2014 o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorou sa mení smernica 2002/92/ES a smernica 2011/61/EÚ (Ú. v. EÚ L 173, 2014, s. 149). Smernica 2004/39 bola zrušená a nahradená smernicou 2014/65. Článok 4 ods. 1 bod 9, 10, 11 a 15 smernice 2014/65 je totožný s článkom 4 ods. 1 bodom 10, 11, 12 a 17 smernice 2004/39.

40 Rovnako ako oddiel C bod 9 prílohy I smernice 2014/65.

41 Chcem spresniť, že článok 6 ods. 4 písm. d) nariadenia Rím I vylučuje z pôsobnosti ustanovení o ochrane spotrebiteľov len „práva a povinnosti, ktoré predstavujú finančný nástroj“, t. j. len samotný finančný nástroj. Nevylučuje zmluvu o nákupe tohto finančného nástroja. Z pôsobnosti článku 6 ods. 1 a 2 nariadenia Rím I sú teda vylúčené len rozdielové zmluvy. Zmluvy o nákupe rozdielovej zmluvy vylúčené nie sú [pozri v tomto zmysle GARCIMARTIN ALFÉREZ, F. J.: The Rome I Regulation: Exceptions to the Rule on Consumer Contracts and Financial Instruments. In: *Journal of Private International Law*. Zväzok 5 (2009), vydanie 1, s. 85, na s. 90]. To však nie je podstatné, keďže v prejednávanej veci je predmetom sporu neskoré vykonanie predmetnej rozdielovej zmluvy, nie rámcovej zmluvy.

42 Rozsudok zo 16. januára 2014, Kainz (C-45/13, EU:C:2014:7, bod 20). Uvedený bod síce odkazuje na súladný výklad nariadenia Brusel I a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (RÍM II) (Ú. v. EÚ L 199, 2007, s. 40), to isté však platí pre nariadenie Brusel Ia a nariadenie Rím I. V tomto smere chcem poukázať na to, že odôvodnenie 7 nariadenia č. 864/2007 vyzýva na výklad tohto nariadenia v súlade s nariadením Brusel I rovnako ako odôvodnenie 7 nariadenia Rím I vyzýva na výklad v súlade s nariadením Brusel I. Pozri tiež v tomto zmysle návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci Pillar Securitisation (C-694/17, EU:C:2019:44, body 49 a 50).

43 Pozri bod 43 vyššie.

44 Ako MAGNUS a MANKOWSKI (dielo citované v poznámke pod čiarou 8 vyššie) uvádzajú v súvislosti s nadobúdaním dlhopisov investormi, „odôvodnenie 28 a článok 6 ods. 4 písm. d) nariadenia Rím I môžu naznačovať vyňatie dlhopisov zo spotrebiteľského režimu. Bolo by však... trúfalé preniesť toto pravidlo do oblasti upravenej nariadením Brusel Ia. Existuje dôvod na to, že nariadenie Brusel Ia neobsahuje paralelné pravidlo.“ (s. 463)

45 V tomto smere treba poukázať na to, že ako uvádza GARCIMARTIN ALFÉREZ (dielo citované v poznámke pod čiarou 41 vyššie), keď zmluva nepatrí do pôsobnosti článku 6 nariadenia Rím I, „vzniká otázka, či si to bude vyžadovať prehodnotenie ustanovení nariadenia Brusel I. Článok 15 tohto právneho nástroja neobsahuje vecné vyňatie zmlúv o finančných nástrojoch. Paralela medzi týmito dvoma nástrojmi je teda prerušená a politické rozhodnutie, na ktorom je táto myšlienka založená, t. j. že spotrebiteľ, ktorý môže žalovať obchodníka na vlastnom súde, sa môže tiež dovolávať ustanovení vlastného práva (a nemusí znášať bremeno dokazovania cudzieho práva), už neplatí. Rovnako doložka o voľbe rozhodného práva obsiahnutá vo finančnom nástroji by bola platná a účinná podľa nariadenia Rím I, zatiaľ čo doložka o voľbe právomoci je účinná len za obmedzených podmienok článku 17 nariadenia Brusel I.“ (s. 89) Pozri tiež WAUTELET, P.: Rome I et le consommateur de produits financiers. In: *European Journal of Consumer Law*. 2009, vydanie 4, s. 776, na s. 796.

E. Má sa brať do úvahy skutočnosť, že dotknutá osoba je drobným klientom v zmysle smernice 2004/39?

76. Vnútroštátny súd sa Súdneho dvora v podstate pýta, či sa má osoba považovaná za „drobného klienta“ v zmysle článku 4 ods. 1 bodu 12 smernice 2004/39 považovať za spotrebiteľa v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia. Vnútroštátny súd zastáva názor, že na určenie, či je určitá osoba spotrebiteľom, nie je podstatné, že je drobným klientom.

77. Pani Petruchovej tvrdí, že hoci drobný klient v zmysle smernice 2004/39 a spotrebiteľ v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia sú rozdielne pojmy, malo by sa vychádzať z toho, že drobný klient je spotrebiteľom. Spoločnosť FIBO uznáva, že pani Petruchovej je drobný klient, tvrdí však, že z toho nevyplýva, že ju treba považovať za spotrebiteľa.

78. Na úvod chcem spresniť, že postavenie profesionálneho klienta alebo drobného klienta má vplyv na poskytnutú ochranu. Drobným klientom sa priznáva úplná ochrana, najmä pokiaľ ide o informácie poskytované investičnými firmami, zatiaľ čo pri profesionálnych klientoch sa vychádza z toho, že potrebujú len obmedzenú ochranu.⁴⁶

79. Podľa článku 4 ods. 1 bodu 12 smernice 2004/39 drobný klient znamená „klienta, ktorý nie je profesionálnym klientom“. Podľa článku 4 ods. 1 bodu 11 smernice profesionálny klient znamená „klienta, ktorý spĺňa kritériá ustanovené v prílohe II“ tej istej smernice.

80. Podľa oddielu I prílohy II k smernici 2004/39⁴⁷ sa títo klienti „považujú za profesionálov“: po prvé subjekty, ktoré musia mať povolenie alebo musia byť regulované v prípade činnosti na finančných trhoch, akými sú úverové inštitúcie, investičné spoločnosti alebo poisťovne; po druhé veľké podniky spĺňajúce dve z troch kritérií, ktorými sú celková súvaha prevyšujúca 20 miliónov EUR, čistý obrat prevyšujúci 40 miliónov EUR a vlastné zdroje prevyšujúce 2 milióny EUR; po tretie verejné subjekty alebo inštitúcie, akými sú národné vlády alebo Svetová banka; a po štvrté iní inštitucionálni investori, ktorých hlavnou činnosťou je investovanie do finančných nástrojov. Subjekty patriace do jednej z týchto štyroch kategórií však môžu požiadať, aby sa s nimi zaobchádzalo ako s neprofesionálmi.

81. Podľa oddielu II prílohy II k smernici 2004/39⁴⁸ sa s inými klientmi ako s tými, ktorí sú uvedení v jej oddiele I, „na požiadanie môže zaobchádzať ako s profesionálmi“. Aby sa s klientom zaobchádzalo ako s profesionálom, musí splniť aspoň dve z týchto troch kritérií: po prvé vykonal 10 transakcií významnej veľkosti za štvrtrok v priebehu predchádzajúcich štyroch štvrtrokov, po druhé jeho finančné portfólio musí prevyšovať 500 000 EUR a po tretie pracuje vo finančnom sektore najmenej jeden rok na profesijnej pozícii.

82. Podľa môjho názoru drobný klient v zmysle článku 4 ods. 1 bodu 12 smernice 2004/39 nie je nevyhnutne spotrebiteľom v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia. Nemožno vychádzať ani z toho, že drobný klient je spotrebiteľom. Nižšie uvediem dôvody, pre ktoré som dospel k tomuto záveru.

83. Po prvé skutočnosť, že v smernici 2004/39 na rozdiel od inej smernice týkajúcej sa finančného sektora, konkrétne smernice 2002/65/ES o poskytovaní finančných služieb spotrebiteľom na diaľku,⁴⁹ nie je použitý pojem „spotrebiteľ“, naznačuje, že drobný klient a spotrebiteľ sú odlišné pojmy.

⁴⁶ Pozri najmä článok 19 ods. 10 písm. c) smernice 2004/39, článok 24 ods. 4 písm. b) a článok 25 ods. 8 písm. c) smernice 2014/65. Pozri tiež BONNEAU, T., PAILLER, P., ROUAUD, A.-C., TEHRANI, A., VABRES, R.: *Droit financier*. LGDJ, 2017, bod 312 a nasl.

⁴⁷ A podľa oddielu I prílohy II k smernici 2014/65.

⁴⁸ A podľa oddielu II prílohy II k smernici 2014/65.

⁴⁹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 23. septembra 2002 o poskytovaní finančných služieb spotrebiteľom na diaľku a o zmene a doplnení smernice Rady 90/619/EHS a smerníc 97/7/ES a 98/27/ES (Ú. v. ES L 271, 2002, s. 16; Mím. vyd. 06/004, s. 321).

84. Po druhé článok 4 ods. 1 bod 12 smernice 2004/39 nestanovuje, že drobnému klientovi sú poskytované investičné alebo vedľajšie služby na účely, ktoré nie sú súčasťou jeho podnikania alebo povolania. Ako uvádza vnútroštátny súd, znamená to, že mu také služby môžu byť poskytované na účely, ktoré sú súčasťou jeho podnikania alebo povolania, pričom v takom prípade ho nemožno považovať za spotrebiteľa v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia.

85. Po tretie spotrebiteľom v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia je fyzická, nie právnická osoba.⁵⁰ Naopak, drobný klient môže byť právnickou osobou.⁵¹ Podľa článku 4 ods. 1 bodu 10 smernice 2004/39 totiž „klient“ znamená „každú fyzickú alebo právnickú osobu, pre ktorú investičná spoločnosť poskytuje investičné a/alebo vedľajšie služby“. ⁵² Drobnými klientmi môžu byť najmä právne subjekty, ktoré nespĺňajú dve z troch požiadaviek na zaobchádzanie ako s profesionálmi podľa oddielu II prílohy II k smernici 2004/39. Drobnými klientmi môžu byť aj profesionálni klienti (a teda právne subjekty),⁵³ ktorí požiadali o zaobchádzanie ako s neprofesionálmi podľa oddielu I prílohy II k smernici 2004/39.

86. Po štvrté postavenie drobného klienta v zmysle článku 4 ods. 1 bodu 12 smernice 2004/39 a postavenie spotrebiteľa v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia majú odlišné ciele. Postavenie drobného klienta zabezpečuje priznanie úplnej ochrany, najmä pokiaľ ide o informácie, ktoré musí investičná spoločnosť poskytnúť klientovi. Postavenie spotrebiteľa má za následok uplatnenie pravidiel právomoci odchylných od článku 4 ods. 1 a článku 7 ods. 1 nariadenia Brusel Ia. Je pravda, že cieľom oboch ustanovení je ochrana slabšej strany, či už ide o drobného klienta alebo o spotrebiteľa. Musím však poukázať na to, že cieľom smernice 2004/39 je ochrana všetkých investorov, drobných a profesionálnych.⁵⁴ Podľa odôvodnenia 86 smernice 2014/65, ktorou bola zrušená a nahradená smernica 2004/39, je „vhodné, aby sa objasnilo, že zásady konať čestne, spravodlivo a profesionálne, ako aj povinnosť správať sa spravodlivo, jednoznačne a nezavádzajúco sa uplatňovali na vzťah so všetkými klientmi“. ⁵⁵

87. Nie je preto podstatné, že ako zástupca spoločnosti FIBO bez vyzvania v tomto smere uviedol na pojednávaní, pani Petruchovej informovala spoločnosť FIBO, že má v príslušnej oblasti trojročné skúsenosti a že je drobným klientom.

88. Na základe toho konštatujem, že na určenie, či sa má osoba obchodujúca na trhu FOREX považovať za spotrebiteľa v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia, nie je podstatné, či sa má táto osoba považovať za drobného klienta v zmysle článku 4 ods. 1 bodu 12 smernice 2004/39.

⁵⁰ V článku 17 ods. 1 nariadenia Brusel Ia síce nie je výslovne uvedené, že spotrebiteľom je fyzická osoba, vyplýva to však z požiadavky, podľa ktorej sa toto ustanovenie vzťahuje iba na súkromného konečného spotrebiteľa, ktorý nekoná v rámci svojho podnikania alebo povolania (rozsudok zo 14. marca 2013, Česká spořitelna, C-419/11, EU:C:2013:165, bod 32). Pozri v tomto zmysle MAGNUS a MANKOWSKI (dielo citované v poznámke pod čiarou 8 vyššie), s. 470 – 471.

⁵¹ Pozri HAENTJENS, M., DE GIOIA-CARABELLESE, P.: *European Banking and Financial Law*. Routledge, 2015, s. 67.

⁵² Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

⁵³ Pozri v tomto zmysle GOLLIER, J.-M., STANDAERT, C.: La catégorisation des investisseurs sous MiFID II. In: DE MEULENEERE, I., COLAERT, V., KUPERS, W., PIJCKE, A. S. (ed.): *MIFID II & MIFIR: Capital Selecta – Scope, Investor Protection, Market Regulation and Enforcement*. Intersentia and Anthemis, 2018, s. 59, na s. 75.

⁵⁴ Pozri odôvodnenie 31 smernice 2004/39, odôvodnenie 3 smernice 2014/65 a rozsudky z 12. novembra 2014, Altmann a i. (C-140/13, EU:C:2014:2362, bod 26), a zo 14. júna 2017, Khorassani (C-678/15, EU:C:2017:451, bod 41). Pozri tiež GOLLIER a STANDAERT (dielo citované v poznámke pod čiarou 53 vyššie), s. 93.

⁵⁵ Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

IV. Návrh

89. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázku, ktorú položil Nejvyšší soud (Česká republika), takto:

Článok 17 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach sa má vykladať v tom zmysle, že osobu, ktorá uzatvorí rozdielovú zmluvu, treba považovať za spotrebiteľa, pokiaľ je táto zmluva uzatvorená na účely, ktoré nie je možné považovať za súčasť jej podnikania alebo povolania. V tomto smere nie je podstatné, že táto osoba aktívne vydáva vlastné pokyny na medzinárodnom devízovom trhu, že rozdielové zmluvy nepatria do pôsobnosti článku 6 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) alebo že uvedená osoba je drobným klientom v zmysle článku 4 ods. 1 bodu 12 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/39/ES z 21. apríla 2004 o trhoch s finančnými nástrojmi, o zmene a doplnení smerníc Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení smernice Rady 93/22/EHS.